

VERS UNA RENOVACIÓ DE LA CULTURA

BASES PER A UNA ALTERNATIVA A LA CULTURA MATERIALISTA, INDIVIDUALISTA I RELATIVISTA

Mons. Jaume Pujol i Balcells

Termes de Montbrió, 22 d'octubre de 2008

Per diverses raons, la cultura dominant al nostre país està marcada profundament per una recerca general del benestar, en si mateixa legítima, però que dóna lloc a una societat fortament individualista i materialista que arracona tota norma moral.

Entre els motors d'aquest procés figura el relativisme, que ha derivat cap a una dissolució de tota norma moral i deixa desproveïda de protecció la família i les persones. En algunes legislacions, i en els debats que les acompanyen, la mentalitat individualista enfoca els problemes des d'una perspectiva merament utilitarista i egoista, plantejant solucions que fan inhabitable el món per als més dèbils: els no nascuts, els nascuts defectuosament, els discapacitats, les persones grans, etc.

De tota manera, l'actual exaltació de l'individu i de la seva autonomia no planteja un futur esperançador. Són nombroses les veus que alerten d'un declivi cultural d'Occident, on un gran benestar material conviu amb una indefugible buidor interior. S'han introduït, ja, regressions molt importants en la humanitat.

Pel bé del país, pel futur i la felicitat de les persones que l'habitarem, urgeix una renovació profunda de la cultura. Convé que la societat civil, en el seu conjunt, faci un esforç per cercar decididament una alternativa al carreró sense sortida de la societat individualista.

En aquesta empresa, els creients hi podem aportar el tresor d'una fe i una moral que han demostrat a bastament la seva fecunditat al llarg dels segles. Però no és tasca exclusiva dels creients: també els qui no tenen fe, dones i homes de bona voluntat, que comparteixen una visió de la persona i la societat més humana i amable, poden contribuir-hi decisivament.

Amb la voluntat de posar el meu gra de sorra en aquesta desitjada renovació, proposo un punt de partida. No es tracta de veritats de fe, encara que la fe les confirmi, sinó que estan inscrites en la naturalesa humana, i per tant són comunes a tota la humanitat. Faig, en aquest sentit, una defensa i una promoció d'uns valors vàlids per a tothom, independentment de la seva creença.

1. **Fomentar una nova cultura de la vida**, que ompli de sentit i protegeixi la vida de tots, fins i tot d'aquells que «no es veuen» i que molesten a la mentalitat fortament individualista i hedonista. No admetre discriminacions per raó d'edat (persones grans, no nascuts) o d'habilitat. En concret, cal:

- Respecte més gran per la vida humana en el seu inici: l'experimentació amb embrions humans, a banda de tenir alternatives científiques amb més potencialitat (experimentació amb cèl·lules mare adultes), és una pràctica funesta per al futur de la humanitat. Tothom ha estat embrió: si ara hom és viu, és perquè en el seu origen va ser respectat. En aquesta mateixa línia, cal proposar decididament alternatives a les joves que es plantegen interrompre un embaràs, de manera que la vida que arriba pugui tirar endavant.
- Respecte més gran per la vida humana en el seu final: obrir la porta a l'eutanàsia —encara que sigui apel·lant en casos «molt excepcionals»— pot tenir conseqüències funestes per als avis. L'experiència holandesa així ho demostra. Cal revaloritzar el paper de les persones grans i evitar que la mentalitat utilitarista —o la necessitat de disminuir la despesa sanitària— els

acabi convertint en objecte de polítiques eugenèsiques.

2. **Fomentar una cultura que posi un altre cop la família al centre**, com a bé públic completament fonamental per a tota persona. Tothom té dret a néixer, créixer i viure en una família normal, on es pugui dir *mare* i *pare* amb plenitud i sense engany. El respecte i foment de la família implica un rejuveniment cultural dels valors positius que han envoltat aquesta institució: generositat, fidelitat, solidaritat intergeneracional, transmissió de tradicions i educació en valors, etc. També cal respectar els drets dels pares pel que fa a l'educació dels seus fills.
3. **Adoptar un nou concepte de laïcitat**: avançar en la correcta autonomia del que és temporal respecte de la societat religiosa. És possible una laïcitat on el fet religiós sigui considerat com un aspecte beneficiós per a les persones, manifestació de l'exercici de la seva llibertat. Es tracta, per tant, de fer un reconeixement de la llibertat de les consciències. Hem de procurar que l'Estat practiqui una laïcitat plenament respectuosa amb les llibertats, amb la pròpia tradició cultural, no confonent l'espai polític amb l'espai públic. Quan l'Estat ha volgut quedar-se amb l'espai públic, s'han comès els pitjors abusos contra la dignitat de la persona. La cultura, l'associacionisme, les religions tenen tot el dret a configurar l'espai públic, si no es vol ofegar la llibertat dels homes.
4. **Recuperar la recerca sincera de la veritat**. El bé de tots exigeix un compromís amb la veritat, que és l'ànima de la justícia i dona fonament al dret a la llibertat. És exigible a la classe dirigent un major compromís amb el bé comú, l'acceptació de la responsabilitat dels propis actes, una consciència més gran d'estar al servei del país.
5. **Oferir a les noves generacions models de conducta positius**. Una conducta coherent amb uns valors pot ser el servei a la societat més gran i eficaç. Em refereixo, per exemple, a la comprensió, la generositat, la justícia, el respecte a la legalitat, la laboriositat, la responsabilitat, etc.
6. **Recuperar una moral social**. La societat, com la persona, necessita una moralitat per a no caure en l'individualisme salvatge i l'autodestrucció.
7. **Estimar la pròpia tradició**, sabent aprendre d'ella per a no caure en els mateixos errors però també per a redescobrir allò que hi ha de bo.

Sis punts per pensar positivament:

1. *Relació amb Déu*: L'Església està al servei de Déu i del seu evangeli.
2. *Relació amb els de «casa seva»*: L'Església és una família unida.
3. *Relació amb el poder polític*: L'Església té una funció beneficiosa en el sistema democràtic.
4. *Relació amb la vida*: L'Església estima qualsevol vida humana.
5. *Relació amb els problemes socials*: L'Església és sensible als problemes concrets de les persones.
6. *Relació amb la joventut*: L'Església ofereix un repte per als joves.

† Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe de Tarragona